

The Relationship between Primary School Students' Computer-Internet Usage and Reading Habits: Sample of Konya¹

Veysel DEMİRER², Derya ÇİNTAŞ YILDIZ³, Ali Murat SÜN BÜL⁴

ABSTRACT. In this study, the relationship between primary school students' computer and Internet usage rates and their reading habits were examined. Data were collected over the Internet by online survey. The population of the research consisted of all students attending 5th, 6th, 7th and 8th grades in primary schools in Konya. The research was carried out by a survey model. Frequency, percentage and ratio techniques used for descriptive analysis and binomial regression technique were used for the relational analysis. Ratios and percentages were reported by the tables and graphics. Findings were discussed and interpreted with the related literature.

Key words: Reading habits, primary school students, usage of computers and the Internet.

SUMMARY

Purpose and significance: Today, the technological factors that impact on the reading habits of primary school students are an issue to be investigated. Therefore, the aim of this study is to investigate the relationship between primary school students' computer and Internet usage rates and their reading habits.

Methods: In this study, singular and relational survey methods were used. Singular survey method was used to determine the reading habits of students. The other was used to indicate the relationship between some variables and reading habits. The population of the research consisted of all students attending 5th, 6th, 7th and 8th grades in primary schools in Konya. In this survey, sample selection was not done because the population was tried to be reached. The data were obtained by using online survey that was done in the schools of centers of villages, towns, counties and city at 2nd and 3rd weeks of May 2010. Frequency, percentage and ratio techniques used for descriptive analysis and binomial regression technique was used for the relational analysis. Ratios and percentages were transformed into tables and graphics and findings were discussed and interpreted.

Results: According to the results, 49.04 percent of the students have computers and 33.93 percent of the students have internet connection at their homes. 25.8 percent of the students read books regularly. It was understood that approximately 50 percent of the students read 2 or 3 books in a week. The most important result of the survey is that when the usage time of the internet is more than 1 hour and increases, the reading habit is affected negatively and decreases.

Conclusion and Discussion: Results of the study show that approximately half of the students have computers and internet connection at their home. This ratio is increasing day by day. 25.8 percent of the students in primary schools read books regularly. The unconscious and uncontrolled usage of computer and internet technologies causes wasting time of the big part of the students. Reading habit is affected because of this situation. In this survey, it can be seen obviously that usage time of computer and internet affects reading habits of the primary school students. It can be said that the computer and internet usage time which is more than one hour is an important factor that prevents reading books regularly.

¹ This study was presented as oral presentation at the 4th International Computer & Instructional Technologies Symposium, September 24–26, 2010, Konya, Turkey.

² Res. Assist. Veysel DEMİRER, Selcuk University, demirer@selcuk.edu.tr

³ Res. Assist. Derya ÇİNTAŞ YILDIZ, Selcuk University, dcintas@selcuk.edu.tr

⁴ Prof. Dr. Ali Murat SÜN BÜL, Selcuk University, sunbul@selcuk.edu.tr

İlköğretim Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanımları İle Kitap Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki: Konya İli Örneği¹

Veysel DEMİRER², Derya ÇİNTAŞ YILDIZ³, Ali Murat SÜNBL⁴

ÖZ. Bu araştırma ile ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanma oranları ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın verileri, internet üzerinden uygulanan anket ile toplanmıştır. Araştırmanın genel evrenini, Konya ilindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldığından örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırma, tarama modelinde gerçekleştirildiği için betimsel analizlerde frekans, yüzde ve oran teknikleri, ilişkisel analizde ise binomial regresyon tekniği kullanılmıştır. Elde edilen oran ve yüzdeler grafiklere dönüştürülmüş ve bulgular tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Kitap okuma alışkanlığı, ilköğretim öğrencileri, bilgisayar ve internet kullanımı.

GİRİŞ

Yazının bulunması uygarlık gelişimine hız kazandırmıştır. Yazma, okuma eylemine temel teşkil etmiş ve ilerleyen teknolojiyle önce matbaa ve ardından bilgisayar, bilginin kayıt altına alınarak nesilden nesile aktarımını sağlamıştır. Günümüz dünyasında bilgiye ulaşmanın bu derece kolay olması, okumayı, zevk verme işlevinden öte, bilgi birikimine sahip olma yolunda vazgeçilmez bir eylem haline getirmiştir. Yapılan ilk araştırmalarda basit bir mesaj alma süreci olarak tanımlanan okuma, zaman ilerledikçe zihin faaliyetlerini de içeren ve bütün dil yapılarını kavrayarak beynin, öğrenmenin ve düşüncenin gelişimine katkı sağlayan bir olgu olarak kabul edilmeye başlanmıştır (Bamberger, 1990). Okumayı öğretmek kadar okumanın bir alışkanlık olarak yerleşmesini sağlamak da okuma eğitiminin amaçlarından biridir (Sever, 1997). Okuma faaliyeti, ana dili eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Akyol (2005) genel olarak okumayı, ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayanan uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci biçiminde tanımlamıştır. Okuma, çocuğun başta bilişsel ve sözel gelişim olmak üzere tüm gelişim alanlarında ilerlemesini sağlayan önemli bir beceridir.

Okuma Eylemi

Basit bir eylem olarak görülen okuma aslında çok karmaşık bir süreçtir. Okuma, yalnızca kelimelerin birbirine bağlandığı basit bir eşleştirme işlemi değildir. Çünkü okuma sırasında yalnızca sembollerini görmek değil, bunları anlamak, yorumlamak, karşılaştırmak, akıl yürütmek ve yargıya varmak da gerekmektedir.

Kayalan (2002)'ye göre okuma eylemi altı aşamada gerçekleşmektedir:

1. *Tanıma:* Okuyucu, ilk olarak bazı bilgileri alfabeyle tanıyarak başlar. Bu ise okumanın hemen hemen fiziksel yanını oluşturmaktadır.
2. *Sindirme:* Fiziksel olarak ışık ışınları sözcüklerin üzerine düştüğünde, göz bu birimleri alır, optik sinirler aracılığı ile beyne ulaştırır.
3. *Geçişli bütünleştirme:* Sözcükler arasındaki ilgiyi kavrayıp bir bütün elde ederek anlam oluşturur.
4. *Saklama ve koruma:* Temeli bilginin depolanmasıdır. Depolama ise başlı başına bir sorundur. Genel olarak pek çok okuyucu sınav ya da başka nedenlerden dolayı, bilgileri kısa süre içinde depolarlar. Ama depolama yeterli değildir. Kalıcı olması için sağlamlaştırılmış olması gerekir. Bunun için kısa aralıklarla tekrarlanmalıdır.

¹ Bu çalışma 4. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. 24-26 Eylül, 2010, Konya, Türkiye.

² Arş. Gör. Veysel DEMİRER, Selçuk Üniversitesi, demirer@selcuk.edu.tr

³ Arş. Gör. Derya ÇİNTAŞ YILDIZ, Selçuk Üniversitesi, dcintas@selcuk.edu.tr

⁴ Prof. Dr. Ali Murat SÜNBL, Selçuk Üniversitesi, sunbul@selcuk.edu.tr

5. *Anımsama*: Öğrenilen bir bilgiyi depolandığı yerden “bellek” bulup çıkararak gerektiği yerde kullanmaktır.
6. *İletişim*: Öğrenilen bilginin tümünün ya da gerekli bölümünün alış-veriş yaparak kullanılmasıdır.

Okuma, bilişsel bir süreç olmanın yanında birçok sebepten dolayı da insan yaşamında gerekli bir aktivitedir. Okumanın hem akademik hem de sosyal hayatta yer alan hemen hemen bütün alanlarla bağlantılı olması, onu insan eğitiminde ve hayatında vazgeçilmez bir noktaya getirmiştir. Gray ve Rogers (1975) okuma sebeplerini şöyle özetlemişlerdir:

- Adet ve alışkanlıklar sebebiyle,
- Görev duygusuyla,
- Genellikle boş zamanlarını değerlendirmek,
- Güncel olayları anlamak,
- Anlık kişisel tatmin,
- Günlük yaşamın pratik gereksinimlerini karşılamak,
- Profesyonel veya mesleki ilgileri devam ettirmek,
- Daha çok hobi türünden uğraşlar,
- Gereksinim ve talepleri karşılamak,
- Kendini geliştirmek ve ilerletmek,
- Entelektüel gereksinimleri karşılamak,
- Dinî gereksinimleri karşılamak
- Kişisel-sosyal talepleri karşılamaktır (Akt. Devrimci, 1993).

Okuma Alışkanlığı

Okuma eylemi birçok sebeple ilişkili olduğu için bu eylemin küçük yaşlardan itibaren alışkanlığa dönüştürülmesi gerekmektedir. Özgür, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisine sahip bireylerden oluşan bir toplum oluşturabilmek için öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünme gibi birçok becerileri kazanılmasına yardımcı olan okuma eyleminin hayat boyu bir öğrenme kaynağı olarak kullanılması, bir alışkanlık haline alması gerekmektedir. Bu amaçtan hareketle başta aile olmak üzere eğitimin her aşamasında okumaya gereken önem verilmelidir. Gönen (2007), bilginin sağlam temeller üzerinde sosyal yapıyı geliştirmesi ve toplumu ileriye taşımasının bireyin entelektüel gelişiminin temelini oluşturan okuma ile mümkün olacağını belirtmiştir.

Okuma alışkanlığı, okuyucunun okumayı hayatı boyunca, sürekli ve düzenli kullanan ve bunu amaçlarına ulaşmada bir araç olarak gören kişilerin okuma eylemidir (Bayram, 1990). Okuma alışkanlığının temeli ilköğretim döneminde atılmaktadır. Okuma alışkanlığı bu dönemde yerleşmezse ilerideki dönemlerde bu alışkanlığın kazanılması çok daha güç olacaktır.

Okuma alışkanlığının kazanılması, bireylerin kitaba ulaşmaları, zaman içinde ilgi duydukları alanları belirleyerek bu yönde kitap seçmeleri ve kitap okumaya ayırdıkları zamanın artmasıyla sağlanabilir. Ancak bu aşamaların gerçekleşmesi için çevreden olumlu yönlendirmelerin olması da şarttır. Çevresel faktörler ve kişisel farklılıklar okuma alışkanlığı üzerinde belirleyici bir role sahiptir. Her bireyin farklı anlamlandırma yapısı ile okul, aile ve arkadaş çevresinin birbirinden bağımsız tutumları, okuma alışkanlığının yönünü belirlemektedir. Okuma alışkanlığının kazandırılması aşamasında bütün etkenlere dikkat etmek gerekmektedir (Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008).

Okuma alışkanlığının kazanılmasında bireylerin ilgilerinin birinci derecede önemli olduğu bilinmektedir. Bireylerin okumaktan hoşlandığı türler ve konular, okuma süreleri, yani okuma eğilimleri farklılık gösterebilir. Okuma alışkanlığı kazandırma sürecinde bireylerin bu eğilim ve ilgilerinin dikkate alınması, okumanın kısa sürede alışkanlığa dönüşmesine yardımcı olacaktır.

Okuma alışkanlığı kazanmış bireyler önemli niteliklere sahip olsalar da gelişen teknoloji dünyasında okuma alışkanlığı bazı faktörlerden olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Televizyon, radyo, VCD, DVD, bilgisayar ve internet bunlardan bazılarıdır. Özellikle bilgisayar ve internet okul çağından itibaren sosyal hayatın vazgeçilmez bir unsuru olmaya başlamıştır. Ancak bu araçlar bireylerin ve dolayısıyla toplumların yaşamına olumlu etkiler yapmakla birlikte okuma alışkanlığı üzerinde etkili olmakta ve okumaya ayrılacak sürenin azalmasına neden olabilmektedir (Brant, 2003).

Bilgisayar - İnternet Kullanımı ve Okuma Alışkanlığı

Bilgisayarlar eğitim-öğretim aktivitelerinde sıkça kullanılan araçlardır. Ancak, ilköğretim çağındaki çocukların bilgisayar eğitiminden çok eğlenmek amacıyla kullanmaları, ebeveynlerin çocuklarını kontrol etmemeleri çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü bilgisayar başında geçirmelerine neden olmaktadır. Bilgisayarların çocukların zihinsel, bedensel, ruhsal ve toplumsal gelişimleri üzerinde olumlu etkilerinin olması için bilgisayar kullanım süresi ve bilgisayar kullanım amaçları net olarak belirlenmelidir (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007).

Yapılan araştırmalar bilgisayarın kitap okuma alışkanlığı üzerinde bazı olumsuz etkilerini tespit etmiştir. Bunlar; okumadan alınan zevkin azalması, okuduğunu anlama becerisinin düşmesi, kitap okumaya ayrılan zamanın azalması ve hayal gücünün fakirleşmesi gibi sonuçlardır (Beentjes, Koolstra, Marseille ve Voort, 2001; Birkets, 2004; Brant, 2003; Markoff, 2000; O'Toole, 2000). Birkets (2004), bilgisayarın okuma alışkanlığını yavaşlatıp geriletliğini; Lieberman (1986) ise, bilgisayar oyunlarının okumadan alınan zevkin azalmasına, okuma başarısının düşmesine neden olduğunu dile getirmektedir. ABD'de yapılan bir araştırmada ise katılımcıların %37'si teknolojik araçlarla meşgul olmanın okumaya ayrılan zamanı azalttığını ifade etmiştir (Brant, 2003). Bir diğer araştırmada ise "Teknoloji hangi etkinlikleri yapmanızı azalttı" sorusuna verilen cevaplara göre, çocukların %37'si okuma, %29'u oyun oynama, %27'si spor yapma ve %8'i bir müzik enstrümanı çalma etkinliklerini azalttığını belirtmiştir (Brant, 2003).

Sonuç olarak; bilgisayar ve internet kullanım süresi ve kullanım amaçları, bireylerin zihinsel, bedensel, ruhsal ve toplumsal gelişimleri üzerinde olumlu ve olumsuz etkilere sahiptir. Bilgisayar ve internet teknolojileri bireylere geniş bir bilgi kaynağı sunduğu gibi oyun oynamak ve internetten faydalanmak amacıyla gerçekleştirilen kullanımları çok fazla vakit kaybına neden olmaktadır. Yurt dışında yapılan çalışmalara ek olarak teknolojik faktörlerin ülkemizde de ilköğretim çağındaki öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları üzerindeki etkisi araştırılması gereken bir konudur. Bu araştırma ile ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar ve internet kullanma oranları ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Konya ilindeki ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarını ortaya çıkararak bilgisayar ve internet kullanım oranlarının kitap okuma alışkanlıkları ile ilişkisini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada tekil ve ilişkisel tarama modellerinden (Karasar, 1998) yararlanılmıştır. Tekil tarama modeli, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Buna göre öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları elde edilen verilerle betimlenmeye çalışılmıştır. İlişkisel tarama modeli ise bazı değişkenler (bilgisayar ve internet kullanım oranı gibi) ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olarak kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın genel evrenini, Konya ilindeki ilköğretim okullarında 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldığından örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin merkez ilçelere ve diğer ilçelere göre sayısal verileri Tablo 1'de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, internet üzerinden "Kitap Okuma Profil ve Eğilimleri Belirleme Anketi" ile toplanmıştır. Anketi hazırlamak için öncelikle alan yazındaki mevcut araştırmalar incelenmiştir. Daha sonra araştırmanın amacına uygun olarak anket maddeleri yazılmıştır. Anketin kapsam geçerliliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Anket elektronik ortama uygun

formatta hazırlanmış, Konya ilinin köy, kasaba, ilçe ve il merkezindeki okullarda öğretmenlerin rehberliğinde öğrenciler tarafından 2010 yılı Mayıs ayının 2. ve 3. haftasını kapsayan dönemde uygulanmıştır.

Tablo 1. İlçelere Göre Öğrenci Sayıları

İlçeler	n	%	İlçeler	n	%
SELÇUKLU	4553	22,49	EMİRGAZİ	349	1,72
MERAM	1396	6,89	YUNAK	339	1,67
ÇUMRA	1331	6,57	ÇELTİK	318	1,57
CİHANBEYLİ	1154	5,7	ALTINEKİN	294	1,45
AKŞEHİR	990	4,89	SARAYÖNÜ	224	1,11
KARATAY	988	4,88	AKÖREN	215	1,06
KADINHANI	850	4,2	TAŞKENT	186	0,92
BEYŞEHİR	843	4,16	HADİM	174	0,86
SEYDİŞEHİR	835	4,12	DEREBUCAK	150	0,74
EREĞLİ	812	4,01	DERBENT	141	0,7
ILGIN	784	3,87	TUZLUKÇU	132	0,65
KULU	568	2,81	AHIRLI	116	0,57
BOZKIR	488	2,41	HALKAPINAR	89	0,44
HÜYÜK	473	2,34	GÜNEYSINIR	84	0,41
KARAPINAR	473	2,34	YALIHÜYÜK	30	0,15
DOĞANHISAR	366	1,81	Cevap yok	505	2,49
Toplam (n): 20250					

Veri Analizi

Araştırma tarama modelinde gerçekleştirildiği için betimsel analizlerde frekans, yüzde ve oran teknikleri kullanılmıştır. İlişkisel analizde ise binomial regresyon tekniği kullanılmıştır. İlköğretim öğrencilerinin demografik özelliklerinin ortaya konulmasında (cinsiyet, yerleşim yeri, bilgisayar ve internet erişimi) yüzde ve frekans tekniği kullanılmıştır. İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının belirlenmesinde oran tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım oranlarının kitap okuma davranışlarını yordama düzeyini tespit etmek amacıyla binomial regresyon tekniği kullanılmıştır. Binomial regresyon analizinde kitap okuma davranışı 'düzenli okuma' için (1), 'düzensiz okuma' için (0) kodu kullanılmıştır. Regresyon analizi sonunda anlamlı çıkan faktörlerin yorumlanmasında Odds Ratio tekniğinden yararlanılmıştır. Ayrıca düzenli kitap okuma davranışı üzerinde anlamlı faktörler grafiklerle anlaşılır hale getirilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Bu bölümde, ilköğretim öğrencilerinin demografik özellikleri, kitap okuma alışkanlıkları, bilgisayar ve internet kullanımı ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki incelenmiş ve ilgili literatüre dayalı olarak tartışılmıştır.

İlköğretim Öğrencilerinin Demografik Özellikleri

İlköğretim öğrencilerin %48,62'si erkek, %51,06'sı kız olup, öğrencilerinin 19636'sı (%96,98) devlet okulunda, 536'sı ise (%2,65) özel okullarda öğrenim görmektedir. Tablo 2 incelendiğinde Konya ilindeki ilköğretim öğrencilerinin %49,04'ünün evlerinde bilgisayar bulunmaktadır. Evlerindeki internet bağlantısı olan öğrencilerin oranlarına bakıldığında internet bağlantısı olanların

oranı %33,93'tür. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2009 yılı içerisinde gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçları bu bulguyu destekler niteliktedir. TÜİK'in yaptığı bu araştırmaya göre hanelerin internet erişim oranı %30, bireylerin bilgisayar ve internet kullanım oranları ise sırasıyla %38 ve %35,9 olarak belirlenmiştir. İnternet kullanma oranının ise en yüksek çocuklar ve gençler arasında olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 2. İlköğretim Öğrencilerinin Evlerinde Bilgisayar ve İnternet Erişim Durumları

Bilgisayar	n	%	İnternet Bağlantısı	n	%
Var	9931	49,04	Var	6872	33,93
Yok	10124	49,99	Yok	13219	65,28
Toplam	20055	99,03	Toplam	20091	99,21
Cevapsız	195	0,97	Cevapsız	159	0,79
Genel Toplam	20250	100	Genel Toplam	20250	100

Tablodaki veriler ilköğretim öğrencilerinin neredeyse yarısının evlerinde bilgisayar ve internet erişimine sahip olduklarını göstermektedir. Orhan ve Akkoyunlu (2004), yaptıkları araştırmada internet kullandığını belirten 534 öğrencinin %72,8'inin internete en az gün aşırı girdikleri, yani internetin ilköğretim öğrencileri tarafından sıklıkla kullanıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Benzer şekilde, DeBell ve Chapman (2003) tarafından yayınlanan raporda da ABD'de 5-17 yaş arasındaki öğrencilerin internet kullanım sıklığının en az haftada birkaç kez olduğu belirtilmiştir. Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007)'in çalışmalarında da öğrencilerin %56,8'inin günde iki saat ve üzerinde bilgisayar kullandıkları tespit edilmiştir. Yılmaz (2009)'da, okuma alışkanlığı üzerine yaptığı araştırmada öğrencilerin bilgisayarı kullanma oranlarının her geçen gün arttığını tespit etmiştir.

İlköğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları

İlköğretim öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıklarının belirlenmesinde oran tekniği kullanılmıştır. Tablo 3'e göre, düzenli olarak kitap okuyanların oranı %25,8'dir. Haftada bir gün düzenli olarak kitap okuduklarını söyleyenler ise %16,8'dir. Öğrencilerin %45,9'u ise haftada 2-3 gün kitap okuduklarını belirtmişlerdir. Ayda bir ya da birkaç gün kitap okuyanların oranı ise % 6,16'dır. Bu bulgulardan araştırmaya katılan öğrencilerden hemen hemen yarısının haftada 2-3 gün kitap okudukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3. İlköğretim Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları

Düzenli Kitap Okuma	n	%
Düzenli olarak her gün	5233	25,8
Haftada 2-3 gün	9307	45,9
Haftada 1 gün	3401	16,8
Ayda 1 veya birkaç gün	1248	6,16
Şubat ve yaz tatillerinde	311	1,54
Kitap okumayanlar	582	2,87
Cevap yok	168	0,83
Toplam	20250	100

Levan (1981)'in 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları belirlenmeye çalıştığı araştırmada öğrencilerin yaklaşık %30'unun bir yılda 25'ten fazla kitap okuduğunu belirtmektedir. %21'i ise yılda 1-5 arası kitap okumaktadır. Öğrencilerin yarıya yakını (%44) ise okuma için haftada 2 saate yakın süre ayırdığını belirtmektedir. %27'lik bir grup ise 3-5 saat arasında bir süre ayırmaktadır. İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okuma eğilimlerini araştıran Tosunoğlu (2002)'da öğrencilerin bir yılda okudukları kitap sayılarıyla ilgili olarak; öğrencilerin yarıya yakınının %42,5'inin 15'ten fazla, %17,6'sının ise "13-15" arasında olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Bu sonuçlar örneklem grubunun büyük oranda okuma alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir. Bekar (2005)'in Kastamonu il merkezindeki dört okulda 283 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmasında da

öğrencilerin %95,1'inde okuma alışkanlığı olduğu, yarısından fazlasının orta düzeyde okuyucu oldukları belirlenmiştir. Ancak Gönen ve arkadaşları (2004) tarafından yapılan araştırmada ise ilköğretim 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin bir yılda okudukları kitap oranlarında en yüksek düzeyde (%61,9) “Az (1-10 tane)” seçeneğinin işaretlendiği görülmektedir. “Orta (20-29)” ve “Çok (30 ve üstü)” olarak değerlendirilen grupta yer alan öğrenci oranı toplamda %14,9'dur.

Bilgisayar ve İnternet Kullanımları ile Kitap Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki

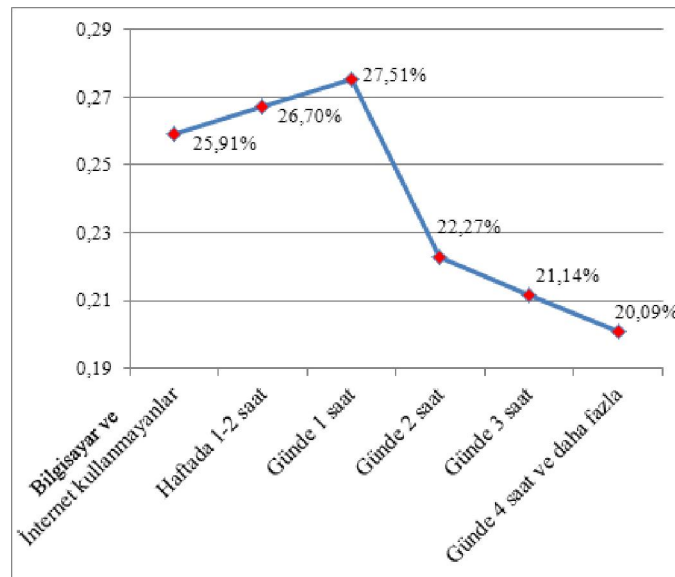
Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım oranlarının kitap okuma alışkanlıklarını yordama düzeyini tespit etmek amacıyla binomial regresyon tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4. Bilgisayar ve İnternet Başında Geçirilen Zamanın Kitap Okuma Alışkanlıklarına Etkisi

Bilgisayar ve internet Başında Geçirilen Zaman	B	Wald	p	Odds Ratio
Bilgisayar ve internet başında geçirilen zaman		17,013	,004	
Geçirilen Zaman (1)	-,042	,924	,336	,959
Geçirilen Zaman (2)	-,008	,024	,878	,992
Geçirilen Zaman (3)	-,233	10,139	,001	,792
Geçirilen Zaman (4)	-,260	5,485	,019	,771
Zaman(5)	-,215	3,442	,064	,806

$$X^2=2172,04 \quad R^2=0,157 \quad p=0,0001$$

Şekil 1’de bilgisayar ve internet başında geçirilen zamanın ilköğretim öğrencilerinin düzenli kitap okuma alışkanlığını etkilediği görülmektedir. Haftada 1-2 saate kadar olan kullanımda düzenli kitap okuma alışkanlığında düşüş görülmezken geçirilen sürenin günde 1 saatin üzerine çıkmasıyla düzenli kitap okuma alışkanlığının düşüş gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu bulguya göre günde 1 saatin üzerinde bilgisayar ve internet kullanımının düzenli kitap okumayı engelleyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Bu bulgu, Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2007)’in yaptıkları araştırmayla benzerlik göstermektedir. Yapılan bu araştırmada, öğrencilerin bilgisayar kullanma oranları arttıkça kitap okuma oranları düşüş gösterdiği bulunmuştur. Benzer şekilde, Birkets (2004) bilgisayarın okuma alışkanlığını geriletmediğini; Lieberman (1986) ise, bilgisayar oyunlarının okumadan alınan zevkin azalmasına, okuma başarısının düşmesine neden olduğunu dile getirmektedirler. Yine ABD’de yapılan bir araştırmada örneklemin %37’si teknolojinin okumayı azalttığını belirtmişlerdir (Brant, 2003).

Şekil 1. Bilgisayar ve İnternet Kullanım Oranlarının Kitap Okuma Alışkanlıklarına Etkisi

Balcı (2009)'da yaptığı araştırmasında bilgisayar ve internet kullanımının özellikle erkek öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını olumsuz yönde etkilediğini belirlemiştir. Jonsson-Smaragdi ve Jonsson (2006)'un başta televizyon ve video olmak üzere görsel medya, iletişim ve bilgi edinme teknolojisinin yaygınlaşmasının okuma alışkanlığı üzerindeki etkisini 1976–2002 yılları arasında belirlenmeye çalıştıkları araştırma sonuçlarında ise görsel ve iletişim medyasının çocukları ve gençleri okumaktan uzaklaştırarak daha çekici alternatiflere yönelttiği ve özellikle son on yılda çocuklar ve ergenler arasında okuma oranının azaldığı tespit edilmiştir. Ancak okuma alışkanlığını sürdürenlerin okumaya ayırdıkları ortalama zamanda bir düşünüş olmadığı gözlenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarına göre Konya ilindeki ilköğretim öğrencilerinin %49,04'ünün evlerinde bilgisayar bulunmaktadır. Evlerindeki internet bağlantısı olan öğrencilerin oranlarına bakıldığında internet bağlantısı olanların oranı %33,93'tür. 5, 6, 7 ve 8. sınıf ilköğretim öğrencilerinden düzenli olarak kitap okuyanların oranı %25,8'dir. Öğrencilerden hemen hemen yarısının ise haftada 2-3 gün kitap okudukları anlaşılmaktadır. Araştırmanın en önemli sonucu ise ilköğretim öğrencilerinin bilgisayar ve interneti günde 1 saatin üzerinde kullanmalarının kitap okuma alışkanlıklarını olumsuz olarak etkilediği ve azalttığıdır.

Öğrencilerin bilgisayar ve interneti kontrolsüz kullanımlarının okuma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilemesini önlemek için öğretmen ve ailelere önemli roller düşmektedir. Öğretmen ve ailelere çocukların kitap okuma alışkanlıklarını arttırmaya yönelik şu öneriler getirilebilir:

- Bilgisayar ve internetin hangi amaçlarla kullanıldığı kadar ne kadar süre kullanılacağı da belirlenmelidir.
- Öğrencilerin, bilgisayar ve internete ilgilerini çektiği için yöneldikleri unutulmamalı, öğrencilerde düzenli okuma alışkanlığı oluşturabilmek ve var olan alışkanlıklarını koruyabilmek için onların ilgi ve eğilimlerine yönelik kitaplar seçilmelidir.
- Okuma alışkanlığını artırmak ve okuduğunu anlamayı güçlendirmek için çocukların okudukları kitapları sorgulayarak eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları, farklı görüş ve bakış açılarıyla çok yönlü düşünceleri, hayal güçlerini ifade etmeleri sağlanmalı ve yaratıcı düşünceleri tetiklenmelidir.
- Öğretmenler ve aileler öğrencilere doğru modeller olabilmek adına kitap okuma saatleri düzenleyebilir ve öğrencilerin bilişsel ve gelişimsel özelliklerine uygun olarak bilgisayar ve internet başında zamanı verimli kullanmaları konusunda yardımcı olabilirler.
- Son yıllarda yaygınlaşan teknolojilerle hayatımıza giren e-kitap uygulamaları sayesinde çocukların bilgisayar ve internet başında da bu uygulamalardan yararlanarak kitap okuma alışkanlığı kazanmaları sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aksaçlıoğlu, A. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 21(1), 3-28.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi* (4. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, A. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlığını geliştirme*. (B. Çapar, Çeviri). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bayram, O. (1990). *İlkokul çağı çocuklarının okuma alışkanlığı ve Yenimahalle ilçe halk kütüphanesi gezici kütüphane hizmeti*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Beentjes, J. W. H., Koolstra, C. M., Marseille, N., & Voort, T. H. A. (2001). Children's use of different media: For how long and why? In S. Livingstone & M. Bovill (Eds.), *Children and their changing media environment* (pp. 85-111). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Bekar, Ü. (2005). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmalarında ailenin rolü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Birkets, S. (2004). The truth about reading. *School Library Journal*, 11, 50-51.
- Brant, M. (2003). Log on and learn. *Newsweek*, 25 Ağustos-1 Eylül s. 52-55.

- Debell, M. & Chapman, C. (2003). *Computer and Internet use by children and adolescent in 2001: Statistical analysis report*. Washington: National Center for Education Statistics.
- Devrimci, H. (1993). İlkokul 5. sınıf çocuklarında okuma alışkanlığının incelenmesi, Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gönen, M., Çelebi Öncü, E. ve Işıtan, S. (2004). İlköğretim 5. 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Milli Eğitim*, 32(164), 7-35.
- Gönen, M. (2007). *Öğretim Boyunca Okuma Alışkanlığı*, Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı; MEB Yayınları, s. 59-95, Ankara.
- Jonsson-Smaragdi, U. & Jonsson, A. (2006). Book reading in leisure time: Long-term changes in young peoples' book reading habits. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50(5), 519-540.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kayalan, M. (2002) *Etkili ve hızlı okuma sanatı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Levan, G. A. (1981). Identifying and improving the leisure reading habits of seventh graders. Yüksek Lisans Tezi, Kutztown State College, USA.
- Lieberman, D. A. (1986). Reading, television and computers: Children's patterns of media use and academic achievement, Doktora Tezi, Stanford University, USA.
- Markoff, J. (2000, February 16). A Newer, lonelier crowd emerges in Internet study. The New York Times.
- Orhan, F. ve Akkoyunlu, B. (2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 107-116.
- O'Toole, K. (2000). Study offers early look at how internet is changing daily life. [Online] Retrieved on 22-June-2010, at URL:<http://www.stanford.edu/dept/news/pr/00/000216internet.html>
- Özbay, M. Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 117-136.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tosunoğlu, M. (2002). Türkçe öğretiminde okuma alışkanlığı ve çocukların okuma eğilimleri. *Türk Dili*, 609, 547-563.
- TÜİK (2010). *2009 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları (HaberBülteni)*. [Online]:
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=60&tb_adi=Bili%FEim%20Teknolojileri%20Kullan%FDm%FD&ust_id=2, adresinden 8 Mayıs 2010 tarihinde indirilmiştir.
- Yılmaz, M. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 144-167.